

pam emmerik

i love you
in de bosjes

monoloog

Het was een donkere avond, de maan stond niet goed. Een man kwam naar me toe en vroeg of hij me het scenario van zijn lievelingsfilm mocht vertellen. 'Ja, graag' antwoordde ik. Het was een film over de liefde. Over Japanse liefde voor een Japanner. Dus speelde het zich in de rijstvelden af. Daar had een jonge Japanse samen met haar moeder een diepe kuil gegraven, een val om mannen in te vangen, ze af te maken en hun bezittingen te stelen. Tot zover leek het meer een film over de dood te zijn dan een film over de liefde. Maar als een film over de dood gaat komt dat alleen maar omdat mensen de liefde niet hebben kunnen vinden. Als een film over bergbeklimmen gaat komt dat ook omdat mensen de liefde niet hebben kunnen vinden. Om hun verlangen te vriesdrogen matten ze hun lichaam af in de witte zuurstofarme kou.

En als een film over het opblazen van het Pentagon gaat (klap, tsjjak, bang!) komt dat net zo goed omdat mensen de liefde niet hebben kunnen vinden en de wereld daarvoor willen straffen: ik aan 't kapotgaan? Dan jij ook aan 't kapotgaan! Dan jullie allemaal aan 't kapotgaan!

Films over peren oogsten, motregen in Schotland, bezopen voetbalfans of maanreizen; ze gaan stuk voor stuk over het

ontbreken van de liefde. Zelfs liefdesfilms gaan voortdurend over het ontbreken van de liefde.

Op een dag viel er weer een man in de kuil. De jonge Japanse vond hem en werd verliefd op hem. De gevallen man werd ook verliefd op haar. Ze verborg hem voor haar moeder, ze was bang dat haar moeder de man zou willen ombrengen om zijn bezittingen te kunnen doorverkopen. 's Nachts sloop ze in het maanlicht door de rijstvelden om hem eten te gaan brengen. Als hij zijn eten op had vreeën ze. Dat verzin ik erbij, de man die me over de film vertelde heeft dat niet beschreven. Heeft dat misschien niet willen beschrijven. Of niet gedurfd.

Ik stel me voor hoe die twee verre geliefden naar elkaar gekeken hebben, elkaar kusten, hoe hun Japanse huid straalde in het bedeesde maanlicht terwijl ze vreeën. De film liep slecht af. Iedereen er in ging dood of werd gek. Ja, Japanners zijn heel anders dan wij. Ik bedankte de man voor zijn verhaal. Hij ging iets te drinken bestellen. Er kwam meteen weer een andere man naast me staan. De stad is vol mannen. Overal zijn mannen. Ze lopen rond op straat, zitten in bioscopen en cafés, liggen in het park lui in het gras of laten hun hond uit. Ze fietsen, dansen in discotheken, slenteren door musea, bezoeken concerten en voetbalwedstrijden en fysiotherapeuten en astrologen en hoeren. Staan in de rij voor de kassa in de supermarkt. Wat ik zeggen wil is dit: er zijn hier mannen genoeg. Mannen in overvloed. Deze stad is niet in oorlog.

De man die naast me was komen staan vroeg of hij me het scenario van zijn lievelingsfilm mocht vertellen. ‘Nee, bedankt’ antwoordde ik. De ene man is de andere niet.

Maar wat maakt toch precies het verschil tussen hen uit?

De eerste man die van me hield was Johnnie. Ik was acht en hij was bijna elf. Johnnie was de zoon van een hoer. Andere kinderen mochten van hun moeder niet met hem omgaan en scholden hem uit voor hoerenjong. (*hard* hoerenjong!). Dat maakte hem driftig. Eén keer kreeg hij zo’n erge driftaanval dat hij buiten bewustzijn raakte. Ik hield zijn hand vast tot hij weer bijkwam.

Johnnie had een smal bleek gezicht en mahoniebruin haar en fluisterde ‘I love you in de bosjes’ in mijn oor. Nog steeds vind ik dat een van de beste dingen die ooit iemand tegen me gezegd heeft.

Later, toen ik naar de middelbare school ging, werd Johnnie een opgeschoten nozem, een bandiet die zijn eerste veroordeling wegens inbraak binnen had voordat hij volledige baardgroei ontwikkelde.

Hij was de leider van een groepje jongens dat ’s avonds rondhing voor de snackbar in het dorp, ze leunden over hun brommers heen en zochten ruzie met iedereen. Ze haatten de wereld. Ze haatten iedereen die meer in de wereld leek te passen dan zij. Ik begreep hun haat beter dan ik had kunnen uitleggen.

Ze haatten mij ook, las ik in hun ogen als ik hen tegenkwam. Hun haat was groot en vlammend en ik was jong en tener en alleen, alles had kunnen gebeuren. Maar gebeurde niet want Johnnie

maande ze met een handgebaar tot kalmte en geluidloos vormden zijn lippen de woorden waarvan alleen wij tweeën de betekenis kenden.

Na Johnnie kwamen er anderen. Maar die zijn naamloos geworden. Ze hebben me briefjes gestuurd en kadootjes gegeven en omver geduwd omdat hun tederheid een ruwe uitweg zocht, we hebben gedanst op feestjes. Ze hebben hun tong in mijn mond gestoken en aan mijn borsten gevoeld en ik, ik vond dat lekker of op zijn minst spannend. We hebben gedanst. Maar ze zijn allemaal naamloos geworden want ze hadden Johnnies vuur of wanhoop niet. Zelfs hun gezichten herinner ik me niet meer. Wel hoor ik de muziek waarop we gedanst hebben, heel zacht:

Michelle, ma belle,
sont les mots qui vont
très bien ensemble,
très bien ensemble...

En een geur, van de lamswollen truien van de jongens, waar ik mijn hoofd tegenaan legde onder het dansen en die roken naar het wasmiddel dat hun moeder gebruikte. Het was de weeë geur van doorsnee maagdelijkheid, een maagdelijkheid waar niemand buiten henzelf ooit enige belangstelling voor zou kunnen opbrengen.

Ik had geen moeder die me kon verbieden om met Johnnie om te gaan. Ik had geen moeder, ik werd opgevoed door mijn vader.

Opvoeden is niet het juiste woord. Ik woonde samen met mijn vader. Maar samenwonen is ook niet het juiste woord voor hoe wij leefden. Wij deelden een huis. Nee. Hij gedoogde mij in zijn huis.

Mijn moeder had me als baby bij hem achtergelaten, misschien hield ze gewoon niet van baby's. Ze heeft nooit meer iets van zich laten horen.

Ik kan me haar niet herinneren. Geen gezicht, geen stem en zelfs geen geur. Er zijn ook geen foto's van haar achtergebleven. Geen brieven. Het enige bewijs dat mijn moeder ooit bestaan heeft ben ik zelf.

Mijn vader hield ook niet van mij. Daar waren redenen voor. De belangrijkste reden was ikzelf. Ik bestond. Ik stal lucht. Zijn lucht. De kwestie was duidelijk: het was zijn huis, zijn leven en zijn lucht. Hij sprak ook altijd heel zacht tegen me, bijna geluidloos, alsof hij zijn ademkracht wilde sparen voor belangrijker zaken, belangrijker mensen. Fluisterend noemde hij mij 'zijn duizenddingendoekje'. Wat hij daarmee bedoelde wist ik niet. Ik heb het hem nooit durven vragen. Het klonk alsof ik overal bruikbaar voor was en dat lijkt me geen goed teken.

In gezelschap werd hij onmiddellijk een ander. Mooier, groter, hartelijk, ook tegen mij. Hij schonk glazen vol, sloeg mensen op schouders, kon op het juiste moment in hun verhaal een meelevend gezicht trekken. Hij was het middelpunt van elk feest. Mensen zeiden tegen mij dat ik bofte met zo'n vader. Ik beaamde dat ik bofte. Mijn vader keek goedkeurend toe hoe ik zei te boffen.

Op mijn zestiende werd hij blind. Zijn ogen waren altijd al slecht geweest, nu gaven ze het volledig op. Doordat hij zelf niet meer kon zien verloor bekeken worden ook zijn zin voor hem. Feestjes interesseerden hem niet meer. Glazen bijvullen, op iemands schouders slaan, op het juiste moment in een verhaal een meelevend

gezicht trekken waren een te moeizame onderneming voor hem geworden. Hij lachte nooit meer. Achteraf denk ik dat hij een depressie had. Na een poosje gaven zijn vrienden hem op, het formaat van zijn somberheid was waarschijnlijk te groot voor hen. Toen had hij alleen mij nog. Elke avond na het eten droeg ik hem gedichten voor die ik zelf geschreven had, maar waarvan ik beweerde dat ze van beroemde dichters waren. Mijn vader had geen enkel verstand van dichtkunst. Ik zei tegen hem dat dit gedicht van Pablo Neruda was, de Chileense Nobelprijswinnaar:

DE VRAAG NAAR KONIJNENPIS

Als het einde komt
zullen 7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7x7 regenjassen op ons
neerdalen

en dat is een behoorlijk zware bui
ook voor wie niet kan hoofdrekenen.

Als het einde komt
zal ik voor de spiegel staan
en doen alsof ik een liedje zing
over een karretje op een zandweg
een weemoedig karretje natuurlijk,
op een weemoedige zandweg.

Geen goed lied zonder weemoed
beweerde B. ooit,

's nachts in een droom
waarin taalverschillen opgeheven waren
en hij dood was,
het vlees van zijn gezicht gerot,
maar toch helder sprak.
Een blinde wijsgeer op bezoek
in mijn slapend hoofd.

En als het einde gekomen is
het liedje uit,
de weemoed voorbij,
dan zal de spiegel antwoord geven
op mijn vraag,
mijn laatste vraag
voordat er een einde aan het einde komt:
stroomt er bloed door je aderen
of konijnenpis?

Die B. In het gedicht was Jorge Luis Borges,
een schrijver die ik bewonderde en wiens blindheid ik met die van
mijn vader verbond. Soms smolten ze in mijn fantasie zelfs samen
tot één man. Oud, kaal, blind, verzot op gedichten. En verzot op
mij natuurlijk,
daar was het tenslotte een fantasie voor.
Vanaf de dag van zijn blindheid tot op de dag van zijn dood, twee
jaar lang, heb ik mijn vader elke avond gedichten voorgedragen.
Mijn eigen gedichten, die ik aan anderen toeschreef en gedichten

van anderen die ik ook aan anderen toeschreef. Mijn vader is gestorven denkend dat een gedicht van Emily Dickinson (zijn favoriet) van Virginia Woolf was, dat de sonnetten van Shakespeare van Lucebert waren, dat Gerrit Achterberg light verse schreef en dat Rimbaud regelmatig de haiku-vorm toepaste, vanwege zijn vele reizen naar Japan. Hij geloofde alles wat ik hem vertelde. Hem misleiden voelde niet als zoete wraak. Het voelde als maar een héél klein beetje betaald zetten voor alles wat ik gemist had. Wat ik het meest gemist had was aangeraakt worden. Omhelsd worden. Ik was zelf de enige die mijn lichaam aanraakte. Het kon koud en hard aanvoelen als een ijsblok. Mijn vader raakte me nooit aan. Nadat hij blind geworden was botste hij soms wel tegen me op. Maar ik denk niet dat een botsing als een liefkozing mag gelden.

Vuur, wanhoop, omhelzing, liefkozing.

Liefde was voor mij: ontdooid raken. Maar ook: de angst om te smelten. De angst om in verdriet en water weg te zullen vloeien. Na de dood van mijn vader verkocht ik zijn huis en vertrok naar de stad. Ik ging studeren en maakte een paar vrienden, ik ging uit. Mannen mochten mij. Ik warmde me aan hun vulkaan maar wist dat ik ze weinig te geven had. Ik deed ook niet alsof er meer te halen viel. In het begin leefden de mannen in de hoop dat alles mooier en mooier zou worden, maar na een tijdje gaven ze die hoop op en begonnen te klagen dat ik koud was. 'Kil als een vis' was de uitdrukking die ze ieder op hun beurt gebruikten, alsof ergens

besloten was dat er campagne gevoerd moest worden voor die uitdrukking. De kilte van de vis gaf doorgaans het einde van de verhouding aan.

Dan was ik weer alleen.

's Nachts, in bed, droomde ik van een koor van mannen dat 'kille, kille vis' zong, alsmaar 'kille, kille vis, kille, kille vis'. De mannen stonden op hoge kliffen. Eén van hen, een lange blonde vent, wees naar een glinsterend dier dat beneden op het strand lag, vlakbij de kustlijn, en een kwalijke geur verspreidde; dat was ik. Rillend werd ik wakker.

De blonde man in de droom herinnerde me pijnlijk aan Miguell. Na Johnnie was hij de eerste man op wie ik verliefd werd. Hij was de uitzondering op de koude regel geweest.

Ik had hem ontmoet bij de bakker. Ik had daar mijn wisselgeld laten vallen en hij had me geholpen met oprapen. Hij was lang en blond en had een stralende glimlach en een scherp oog voor dubbeltjes die onder de toonbank gerold waren. Sindsdien ging ik minstens tweemaal per dag naar de bakker. Mijn huis lag vol broden. Op een dag was ik Miguel tegengekomen op straat, voor de bakkerij, hij had me uitgenodigd voor een kop koffie.

'Let maar niet op al het brood' zei hij toen we in zijn huis binnenkwamen. Dat was niet eenvoudig. Overal lagen broden, zelfs op de fruitschaal lag een stapel kadetjes bestrooid met maanzaad. Vanaf die dag zagen we elkaar dagelijks. Ik was zo verliefd dat ik sterretjes zag. Hij was alles wat ik in een man zocht. Hij had alles wat ik in een man zocht, maar we vreeën niet. Zodra ik hem

aanraakte bevroor hij. Eindelijk had ik iemand ontmoet die kouder was dan ik. Ik hield mezelf voor dat ik niet in straf geloofde, niet in boontje om zijn loontje en niet in gelijke munt, maar toen de maanden verstreken en zijn kilheid en mijn verlangen in even ernstige mate toenamen was ik daar niet meer zeker van.

Op den duur hield ik het niet meer uit. Mijn lichaam was in een hormonenachtbaan veranderd. Ik dacht de hele dag aan seks. In gedachten is de weg van verlangen naar genot kort. De ene fantasie die ik had was nog grover en pornografischer dan de andere.

Minstens honderd fantasieën over Miguel, maar ook over Al Pacino kontneuken met een voorbinddildo tot hij kermend klaarkwam. En een nachtelijk uitje naar de slaapzaal van een jongenskostschool waar de testosteron als een zwerm vervaarlijk zoemende bijen in de lucht hing. Ik dagdroomde over gangbangd worden door middelbare Japanse zakenlieden in een geblindeerde trein die met de snelheid van een kogel door het landschap schoot. Mijn opwindning was zo groot dat de hele wereld mocht deelnemen aan mijn fantasieën, met liefde zou ik hem fijndrukken tussen mijn dijen.

Kom allemaal hier, kom maar bij me, neem me, neem me in, laat me wegvloeien.

Kom.

Op een avond heb ik geprobeerd Miguel te tongzoenen. Hij deinsde terug en zei dat ik uit mijn bek stonk. Van dat akelige woord 'bek'

moest ik huilen. Toen ik uitgehuild was, was Miguel verdwenen. Daarna heb ik zeker anderhalf uur mijn tanden gepoetst, tot ze blonken als nieuwbakken porselein en mijn tandvlees schrijnde als de hel. De volgende dag heb ik mondwater gekocht in drie kleuren, tandenstokers, ragertjes en floszijde. Ik poetste en peuterde en gorgelde en floste en nog was ik er niet gerust op. In die tijd heb ik bijna het glazuur van mijn tanden gepoetst.

Een half jaar later stuurde Miguel me een brief, waarin hij opbiechtte nog nooit met een meisje gevreeën te hebben en doodsbenauwd geweest te zijn dat ik hem daarom uitgelachen zou hebben. Een man van vijftientig die nog steeds maagd was, stommer kon niet, vond hij zelf en hij was bang geweest dat ik dat ook gevonden zou hebben. Om zichzelf die vernedering te besparen had hij gezegd dat ik stonk. Hij schreef dat hij zich erg schaamde en hoopte dat ik hem zou vergeven en zou terugschrijven.

Seks is veel enger voor mannen dan voor vrouwen. Van mannen wordt verwacht dat ze keer op keer een daad verrichten, hun zaad de hellingen af laten stromen. Zij kunnen hun falen niet verbergen, geen opwinding faken.

En in pornofilms zijn mannen altijd dekhengsten die onophoudelijk willen en kunnen. Je wankele dagelijkse zelf omvormen tot zo'n zaadpompmachine moet een zware taak zijn voor een man. Bijna niet te doen.

Ik begreep Miguel's angst, maar heb hem toch niet teruggeschreven. En ik heb hem ook niet vergeven. Een ander verwonden uit angst om zelf verwond te worden is in mijn ogen onvergeeflijk. Pijn mag je niet uitdelen.

Ik hield mijn pijn binnen. Ik was alleen en half ontdooid, schreef gedichten en dacht na over het leven. Op den duur begon ik dat als een heel normaal bestaan te beschouwen. Ik had besloten dat ik voorlopig geen man meer hoefde. Maar ik kon ze gewoon niet ontwijken. Overal waar ik kwam, kwam ik mannen tegen. Ze liepen op straat, bestuurden de tram, verkochten koelkasten, zaten in bioscopen en cafés, lagen in het park lui in het gras of lieten er hun hond uit. Ze fietsten rond, dansten in discotheken, slenterden door musea, ik zag mannen begerig staan treuzelen voor de etalageruiten van hoeren. Er waren zoveel mannen. Zoveel mannen die je zoveel filmscenario's zouden kunnen vertellen. Ik bekeek ze in het voorbijgaan en kon het niet nalaten me voor te stellen hoe het leven met hen zou zijn. Waren ze lief? Eerlijk? Laf? Gauw beledigd? Goede minnaars? Ik stelde me voor hoe ze eruitzagen onder hun kleren. Je zou het bijna niet geloven maar ze hadden allemaal een lichaam. Bij oude mannen in verval, bij jonge mannen strakker, maar steeds was het doorbloed met de mogelijkheid lief te hebben. Om misschien zelfs míj lief te hebben. Elke dag zag ik talloze mogelijkheden om liefgehad te worden voorbijkomen op straat. Dat was meteen ook het probleem: ze bleven niet lang genoeg. Niet eens lang genoeg om hun naam te weten te komen. Of ze graag brood aten. Van Japanse films hielden. En van mij. Ik wist niets van deze mannen, ik verzon alles maar, ik leefde in halfslaap, ik droomde de wereld mooier en vooral dichterbij.

Twee van mijn gedichten; 'Liefde geilheid, ja' en 'De mooie man en de beschuit' werden gepubliceerd in een literair tijdschrift, wat me een uitnodiging van een goede uitgeverij opleverde om te komen praten over een bundel. Tijdens dat gesprek had de uitgever 'De mooie man en de beschuit' uit zijn hoofd voorgedragen. Ik was meteen verkocht en had een contract getekend. Om het te vieren had hij me te eten gevraagd bij hem thuis. Die avond stelde hij me voor aan zijn vrouw, een knappe Italiaanse, die zei dat ik moest doen alsof ik thuis was, wat me geen goed idee toescheen, en hun zoon Stefan, die op haar leek. Weer was ik meteen verkocht.

Maar hij niet.

Ik heb gemaakt dat Stefan van mij ging houden. Ik investeerde in hem. Stuurde hem brieven, vroeg hem te eten, droeg gedichten aan hem op, lachte langdurig om zijn grapjes. Als we afgesproken hadden lag ik de nacht ervoor wakker en bedacht wat ik zou kunnen gaan zeggen. Ik kocht parfum en lingerie die me verleidelijker moesten maken en wist de drang om hem vijf, nee tien, nee twintig keer per dag op te bellen succesvol te bedwingen. En het werkte; hij werd verliefd op me. Sterker nog: hij was niet meer bij me weg te slaan. Binnen een maand woonden we samen. Ik kon mijn geluk niet op, of toch wel. Het was teveel van het goede ineens. Ik was ontdooid maar nooit meer alleen. Kon niet meer over het leven nadenken. Mijn werk leed er onder, ik zag de publicatiedatum van mijn dichtbundel al achter de horizon

verdwijnen. We kregen ruzie op ruzie op ruzie. De burens klaagden bijna dagelijks over geluidsoverlast.

Wie een kuil graaft voor een ander valt er zelf in; Stefan eiste me volledig op. Dat was liefde, volgens hem. Alles of niets.

Ik begon steeds vaker naar dat niets te verlangen.

Nu ben ik weer alleen en kijk voortdurend verlangend naar de mannen om me heen, gelukkig heb ik weinig afgeleerd van mijn ervaringen.

Maar valt er ook iets te léren over de liefde?

Als ik geen dichter was zou ik zeggen dat de liefde teer is als een vlinder.

Een Russische schrijver die de Siberische kampen overleefde heeft geschreven dat onder extreem moeilijke omstandigheden de liefde van alle emoties het eerst verdwijnt. Dat zou kunnen betekenen dat liefde een overbodige luxe is, een leuk speeltje voor mensen die niet voor hun bestaan hoeven te vechten. Maar het kan ook betekenen dat liefde uiterst kwetsbaar is, het kwetsbaarste van alles. Dat ze met zorg en aandacht omringd moet worden en dat wanneer die dingen ontbreken de liefde verkilt.

Dat is wat ik denk.

Het is niet de liefde die maakt dat de mensen warm worden, maar juist andersom: het is de warmte van de mensen die maakt dat de liefde kan voortbestaan.

leder mens is doorbloed met het vermogen om lief te hebben, om
een ander op te warmen. Maar je moet het willen. Je moet het
durven. Je moet het zelf doen. Alles hangt van jou af. Dat is
angstaanjagend,
maar één ding weet ik heel zeker:
ik wil mijn leven niet
als een wandelende koelkast doorbrengen, veilig in mijn eigen
onbedorven kou.
Ik wil warmte.
Ik wil steeds warmer worden.
Ontsteek het vuur!
En als het vuur ontstoken is
laat dan de schepen met genoeg
op mijn kust te pletter varen.
Kom dan hier liefje, kom bij me.
Kom.

blij
als een gebakken ei

monoloog

Toen ik op een dag uit mijn coma kwam geplopt dacht ik dat de wereld veranderd was in één boos sprookjesbos. En nadat ik wakker geworden was, droomde ik nog ellendig. De mensen die zich ook in het bos bevonden, waren allemaal veranderd in konijnen, die ik totaal niet kon verstaan. Ze spraken een andere taal dan ik. Mijn gebrabbel verstond geen enkel konijnemens, de eerste weken. Ik hupte steeds dommig mee met de anderen, omdat ik niet uit de toon wilde vallen. Want dan werd je misschien geslacht. En geslacht worden ging me voorlopig te ver. Ik wilde eerst een heldendood beleven, met bloederig sterven en rollende ogen tot het allerlaatst,

en als dat niet kon leefde ik gewoon nog een tijdje door.

Eén konijne-ventje was duidelijk de baas over de anderen. Om bij hem in het gevlei te komen kroelde ik zijn koppie steeds opnieuw. Het was wel een geil baasje, vond ik in het geheim.

Na een tijdje ging het langzaam beter met me, zin voor zin maakte ik mijn bedoelingen aan iedereen duidelijk. De konijnemensen knikten vriendelijk scheel naar me en langzaam werden ze weer echte mensen, maar ik was er stomverbaasd over dat ze T-shirts droegen waarop scheelkijkende konijnen stonden afgebeeld. Het

leek me nogal vervelend om iemand te ontmoeten die exact hetzelfde T-shirt droeg als jij, maar blijkbaar was die opvatting over klederdracht niet algemeen.

Ik volgde die mensen in de meeste van hun eigenaardige gedragingen. Daar werd ik moe van. Vervolgens viel ik als een blok in slaap.

En dan droomde ik elke keer van mijn eigen hond, het was een bijzonder dier. Mijn hond Piet kon namelijk praten. Het liefst sprak hij

in gedichten en het allerliefst waren die gedichten van hem Spaans.

Hij was van origine een Spaanse hond, een echte Galgo, een greyhound, die ik uit Spanje had meegenomen omdat hij bij zijn baas was weggelopen. Of hij was bij ze weggerend, want hij was zwaar mishandeld. Hij zat onder de littekens van messteken en sigarettenpeuken. De vieze vuilakken.

Het liefst citeerde hij de gedichten van Federico Garcia Lorca. Ik genoot ervan als Piet die gedichten voordroeg en luisterde naar hem met gespannen oren, volgzzaam als een scheel konijn.

Toekomstige roos en ingehouden ader, amethyst van gisteren en bries van nu, vergeten wil ik die

bracht het lieve dier bijvoorbeeld op een regenachtige middag uit. Dat was het begin van een van de beroemde canciones van F. G. Lorca, die uit het begin van de twintiger jaren van de twintigste

eeuw kwamen. Of Piet kwam plotseling aan met een stukje van het Weense walsje, ook van F. G. Lorca, uit de cyclus 'Dichter in New York'.

In Wenen daar wonen tien meisjes,
een arm waar de dood op snikt
en een woud vol duiven verdord.
Er hangt een brokstuk ochtend
in het museum van de rijp.
En een zaal met duizend ramen.

Onvoorstelbaar prachtig zijn die regels toch.

Ik vond het trouwens niet vreemd dat mijn hond in gedichten kon praten, de konijnen konden immers ook praten, hoe scheel ze ook keken. Maar gedichten voordragen, daarin was mijn hond bijzonder. Misschien konden overigens alle dieren wel praten en hielden ze alleen uit beleefdheid hun mond tegen ons, mensen.

Ach, ach, ach, ach!
Neem deze wals
met gebroken leest.

Dat gooide Piet er simpelweg eventjes tussendoor.

De Farao's van Egypte hadden trouwens ook Galgo's gehad, het waren tenslotte woestijnhonden. Ze werden hoger aangeslagen door de Farao's dan hun eigen zonen. In de piramides liggen Farao's zelfs gemummied met hun lievelings Galgo naast zich. Ik zou mezelf ook graag willen laten verwerken tot mummie, maar ik

geloof dat het verboden is in Nederland. Niks mag ook in dit land.
En mummie worden mag al helemaal niet.

Soms vond ik het niet genoeg, de gedichten van F. G. Lorca alleen,
en gooide er een gedicht van mezelf tegenaan. Ik had natuurlijk
niet het talent van een gigant als F. G. Lorca. Prachtig was wellicht
anders, maar ik meende wat ik schreef wel woord voor woord. Mijn
werk deed me aan rappen denken. Niet dat ik nou zo'n grote
rapkenner was, maar ik had het vaak gehoord op de radio. Geheel
per ongeluk was ik een heuse rapdichter geworden. Stel je de beat
er zelf maar bij voor.

De toekomst is ver weg.
Als een spook.
Ik weet niet wat daar is.
Ik durf er ook niet heen.
Het maakt me bang.
Ben ik vaak goddomme.
Bang bang bang gadverdamme bang.
Ik ben superbang door mijn ongeluk.
Ik had dood gemoeten toen.
Durven leven durfde ik vroeger wel.
Haha.
Maar niet meer nu.
Nu wil ik alleen nog mooi dood.
Ik ben dagenvol bang.
De dagen zijn ook erg lang.

Ze jagen me vreselijk op, die rotdagen.
Ik trotseer ze wel.
Maar ze pakken me stevig vast.
Elke keer weer.
Pakken ze me, en schijten recht op mijn kop.
Shitty is dat en scheisse is het ook.
Wat me steeds troost is sterke koffie zetten.
Daarin ben ik een topper.
Een topper met een stinkend laagje angst, wel.
Dat geeft helemaal niks, vind ik.
Het resultaat, daar gaat het om.
En dat is goed, alle goden zijn gedankt.
De koffie is onveranderlijk zalig.
Spaans-goed. Ja-en-amen-koffie is het.
Boeddha, Jezus en Mohammed etc.
Ik ken er niet meer.
Ze zijn er vast wel.
Hartstikke bedankt allemaal.
Voor jullie steun bij het maken van koffie.
Want die redt me.
Kom eens kijken wat je er zelf van vindt.
Van mij.
Ik denk heel mooi.
Zo bloot als een pasgeborene ben ik,
yes yes.

Het ongeluk was een straf, zeiden mensen steeds weer tegen me. Ik beschouwde het ongeluk zelf niet als straf. No way. Straf was me helemaal vreemd. Brrr. Ik had ook de liefste ouders van de ganse wereld gehad. Kinderen bestraffen, daar geloofden ze niet in. En ze woonden in een huis dat van peperkoek gemaakt leek, zo popperig was het. Ze zongen de hele dag liederen. Voor elkaar zongen ze, en ook voor mij. Toen ik voor het eerst een musical zag moest ik meteen aan hen denken. Hun hele wereld was één musical. En mijn jeugd ook.

Dat werd schrikken toen ik het ware leven tegenkwam. Gelukkig was ik al vierentwintig toen dat gebeurde. Het ware leven heette Mister Scheldkopje, ik had er niet van terug. Ik hoorde zijn voortdurende gescheld stilzwijgend aan. Liefde heerste er niet tussen ons. We waren aan elkaar gewend, meer was het niet. We deden aan poepseks samen. Hij poepte dan op mijn buik en kwam vervolgens klaar. Vooral als zijn bolus een mooie acht vormde kwam hij flink klaar. Ik vond poep eigenlijk net zo fraai als goud, dus ik hield me voor dat hij gouden bolussen op mijn buik legde. Een keer bedankte ik hem daarvoor. ‘Schijt kost niks, mop. Je kunt zoveel drollen krijgen als je maar lekker vindt’ antwoordde hij nogal grimmig.

Na de seks douchte ik altijd goed. Misschien had ik wel liever gehad dat hij ‘golden showers’ over me heen pieste. Poep was tenslotte smeriger dan pies. Maar hij kwam heel lekker klaar na een drol op me gelegd te hebben en voor mij waren zowel pies als poep van goud. Al stond ik daarin misschien alleen. Van die gedachte liet ik

me door niemand af brengen, mooi niet. Als het ene van goud was, waarom het andere dan niet.

Vaak ook dacht ik aan mijn ouders. Maar ik dacht niet aan ze tijdens poepseks, dat vond ik een beetje onsmakelijk, gek genoeg. Mijn vader en moeder waren drie weken na elkaar gestorven en door mij vlak naast elkaar begraven. Tijdens hun begrafenis waren hun kisten overdekt geweest met een bloemenpracht. Dat hadden ze vast en zeker gewild, had ik zo gedacht. Het was een fraai gezicht geweest, die zee van bloemen. Bloemen houden van mensen en van mijn ouders hielden ze zeker.

Of poepseks wel van mensen hield, wist ik niet. Op een avond dat mijn eerste man niet thuis was, belde ik stiekem een telefonische hulpdienst, om het te vragen.

Een mevrouw aan de andere kant van de lijn vroeg aan me of ik seks met poep niet vernederend vond. En ze zei ook nog dat het volgens haar geen goud was, die drollen. Met tranen in mijn ogen hing ik snel weer op, zonder te antwoorden op haar vraag. Dat het geen goud zou zijn, die drollen, daar moest ik diep over nadenken. Misschien was ik wel gek. Bah. Zag ik overal koninkrijkheid waar slechts het laagste van het laagste te vinden was. Wie zou het zeggen. Ik niet.

Ik mag het nu misschien niet zeggen maar ik zeg het toch weer. En opnieuw zeg ik het. Ik herhaal het zelfs steeds.

Ik moet de donkerte in mijn hart snel luchten. Want die donkerte weegt zwaar op mijn hart. Mijn hart is loodzwaar. Het is bijna te

zwaar om in mijn borst te dragen. Maar je hart dragen moet je altijd, anders ga je de pijp uit. En dat wil ik nog niet. Dus zeg ik het wederom. Ik schreeuw het desnoods keihard uit.

Ik ben dolblij dat ik een erg ongeluk gehad heb. Een ongeluk waarbij ik bijna doodgegaan ben. Het lijkt niet iets om happy over te zijn, zo'n ongeluk, maar dat ben ik toch. Heel blij ben ik. Zo blij als een gebakken ei. Het ongeluk was misschien waanzinnig, maar ook interessant om mee te maken. Ik ben gelukkig dat het me overkomen is. Ik heb erdoor veel over het leven geleerd. Ik heb de ware liefde leren kennen, iets dat ik nooit meer had verwacht. Ik ben daarnaast gelukkig dat ik wekenlang in het ziekenhuis op de rand van de dood gezweefd heb. Ik heb eindeloos elegant gezweefd en gezweefd en gezweefd, maar ben toch niet in het ravijn van de dood gevallen.

Volgens mij leef ik door om de herinneringen aan het ongeluk na te kunnen vertellen, hoe moeilijk dat ook mag zijn.

Want moeilijk is het als je iets te vertellen hebt dat bijna niemand lijkt te willen horen. Mensen begrijpen mijn blijdschap over mijn ongeluk niet. En ik wil mijn vreugde erover niet stilhouden, want wat heb je nou aan verzwegen vreugde. Bijna niks, vind ik.

Het ongeluk dat ik hier bedoel, is drie jaar geleden gebeurd in Spanje. Het was een heus vakantieongeluk. Mijn eerste man en ik waren op vakantie in Spanje. Daar hadden we een bungalow aan zee gehuurd.

Op een nacht ben ik gaan slaapwandelen, en over een bijzettafeltje gestruikeld en megahard op mijn hoofd gevallen. Ik

had een schedelbasisfractuur en een hersenbloeding en ik lag in coma.

Boing, boing. Klap. Doei.

In die coma bleef ik een maand lang liggen. De buitenwereld bestond niet meer voor me. Ik bestond niet eens als persoon. Ik was een soort ademende plant geworden. Een halfdode cactus of liever nog een verdorde agave.

Ik werd onmiddellijk naar het ziekenhuis in Valencia gebracht. Daar ben ik zes uur lang aan mijn hersenen geopereerd. Dat is me naderhand bibberfeit voor bibberfeit verteld door de dokter in Haarlem. Mijn eerste echtgenoot weigerde erover te praten. Het liefst had hij het bestaan van het ongeluk ontkend. Hij was het gewend om dag in dag uit in het middelpunt van alle aandacht te staan, en opeens stond ik daar ook. Dat vond hij balen. Hij werd er bloedchaggerijng van. Het was een groot geluk voor me toen hij zich van me liet scheiden.

Volgens hem voldeed ik sinds het ongeluk niet langer als zijn vrouw. Koken kon ik niet goed meer, en in seks met hem had ik ook geen zin. Andere dingen deelden we niet samen. Triest als het misschien is. Pfff. Misschien is het naar, maar nauwelijks om te huilen. Mijn ogen blijven stokdroog. Ik was zijn huishoudster en persoonlijke seksbediende. Meer deelden we helaas pindakaas, chocoladepasta, aardbeienjam, niet. Vandaar dat onze scheiding geen groot verdriet voor me was. En dat nog steeds niet is.

Ik werd dagelijks meermalen door hem uitgescholden voor alles wat naar en lelijk was. Ik zou een opgedirkt bermkonijn zijn, een ijsskoude beftante, een zwaar doorgedraaide tuthola.

Mijn eerste man schold me uit voor wat er maar voor zijn mond kwam als hij niet bovenop me poepte. Hoe kan een mens, want vrouwen zijn namelijk ook mensen, dat vind ik echt, nu een opgedirkt bermkonijn, alsmede al die andere dingen waar hij me van beschuldigde zijn. Dat lijkt mij teveel gevraagd. Zelfs van domme vrouwen.

We waren tien jaar getrouwd toen hij met zijn merkwaardige beschuldigingen kwam. We kenden elkaar destijds al ruim achttien jaar. Ik denk dat hij na mijn ongeluk een beetje op me uitgekeken was geraakt. Twee beetjes. Of zelfs meer.

Menigmaal ging hij over zijn nek. Van mij, dacht ik tranenloos. Laat maar rustig kotsen, die sukkel, dacht ik ook nog.

Overigens vond ik snel een opvolger voor hem. Een jeugdvriend van me kwam bij me op ziekenbezoek en was vervolgens niet meer weg te slaan. Hij trok bij me in huis. En toen gingen we naar het Stadhuis. Opeens was ik weer getrouwd. Ditmaal stralend gelukkig.

Mijn liefje vond het niet erg dat ik niet altijd bij de les was, en hij was tot mijn verbazing ook nog dankbaar voor mijn ongeluk. Dat deelden we samen, die dankbaarheid. Al hadden we dan andere gronden voor onze dankbaarheid.

Onder het genot van een glaasje wijn of twee of wel drie, spraken wij er vaak over. ‘Zonder dat gekke ongeluk had ik je nooit gekregen, moppie van me’ kweelde hij aangedaan tegen me. Hij was een flitsbink om te zien, hij verdiende goudgoed als antiekhandelaar, hij had een groot huis aan het Spaarne, hij bezat twee mooie auto’s. Dus hij kon zo’n beetje iedere vrouw krijgen. Maar hij koos mij. Hij was mijn eigen schatkist. Het enige aan hem dat ik minder vond was zijn voorkeur voor enge films. Maar daar viel mee te leven als het moest en het moest nu eenmaal. Dus keken we samen tv. Het liefst keek hij gehuld in een kanten setje met jarretelles en aan zijn voeten droeg hij hoge hakken. Hij was een enthousiast travestiet. Gelukkig kleepte hij zich alleen thuis als vrouw. Hij had een hele kast vol jurken, nog meer dan ik. Buiten de deur deed hij zich altijd voor als man. De engste film die we samen zagen was over een Amerikaans gezin waarvan de vader zag wanneer mensen door de duivel overgenomen waren. Hij moest die lui vermoorden. Zijn oudste zoontje geloofde niet in de hemelse opdracht van zijn vader. Hij vond hem een moordenaar. Zijn vader sloot hem daarom zonder eten of drinken op in een hok, ergens achter in de tuin. Gek genoeg werd de jongen toen hij volwassen werd, zelf ook moordenaar. Die Amerikaanse films zijn niet altijd begrijpelijk voor de gewone mens.

Soms dacht ik dat mijn man ook een moordenaar was en dat hij daarom dol was op die enge films. Toen ik het tegen hem zei viel hij pardoes flauw. Hij lag met jarretelles en al voor bonen op de grond en werd niet meer wakker. Ik was bang dat hem een

interessanter ongeluk overkwam dan het mijne. Daarom kneep ik hem keihard in zijn billen. Daarvan kwam hij weer razendsnel bij. Als ongeluk telde flauwvallen gelukkig niet zwaar. Ik was de enige van ons tweeën, die een ongeluk had op zijn lijstje. Ik bleef trots.

Mijn eerste huwelijk beschouwde ik achteraf maar als een lange jeugdzonde. Ik begreep niet dat ik het zo lang met mijn eerste echtgenoot had uitgehouden. Misschien werkte mijn hart niet goed in die tijd, kon het alleen maar stom doorbonken, verder niks meer doen.

Ik legde mijn nieuwe man mijn levensvisie uit. ‘De grenzen van de wereld veranderen voortdurend’ begon ik mijn betoog. Wat ik daarmee exact bedoelde wist ik zelf ook niet, maar het klonk serieus. Mijn tweede man knikte begrijpend, de lieverd. Daarna hadden we seks, zonder poep erbij.

Ik had een pratende hond die zich in gedichten uitte en mij daardoor aanzette om ook gedichten te schrijven, zodat ik er inmiddels al driehonderd had.

En daarnaast had ik al de herinneringen aan mijn ongeluk en de tijd erna. Mijn ongeluk was saai maar het resultaat niet. Coma. Bijna dood. Tijdelijk niet meer kunnen praten of lopen. Ik had het allemaal meegemaakt en was er baaie trots op. Ik zou het graag nogmaals meemaken, maar dat gebeurde helaas niet, wat of ik ook probeerde. Ik viel en ik viel me suf maar één ongeluk vond de Voorzienige blijkbaar genoeg voor mij.

Ik vertelde vaak over mijn verlangen naar een nieuw ongeluk aan de nachtzuster in het revalidatiecentrum waar ik na het ziekenhuis heen was gebracht. Soms bondt ze me vast aan mijn bed met een leren riem rond mijn middel, omdat ze bang was dat ik weer zou vallen. Ik kon haar niet duidelijk maken dat ik niets liever wilde dan vallen. Ze vertelde mij over haar eigen grote liefde. Ze hield namelijk veel van engeltjes.

‘Ben ik ook een engeltje van je’ vroeg ik voor de zekerheid aan haar. Je wist maar nooit. Misschien was ik zelfs wel een gezant Gods, daar lieten engelen zich toch vaak voor inhuren.

Maar ze zei dat ik wat haar betrof meer van een duiveltje weg had. ‘Wie is er nou blij met zo’n zwaar ongeluk, dat kan toch alleen je vriend de duivel je ingegeven hebben,’ hield ze nachtzusterig aan. Nee, zij had het over echte engeltjes die gek genoeg ook in het konijnenbos woonden. En daar had ze ‘ketak’ mee. Het woord ‘contact’ kon ze niet goed uitspreken, in haar arme moeie zustermondje werd het ‘ketak’. Ik begreep wat ze bedoelde, en daar ging het toch om. Ik vroeg haar of die engeltjes van haar mij misschien konden helpen. ‘De duivel kan een schop krijgen van me’ zei ik er stoer bij. Ze knikte en zei ‘natuurlijk, helpen doen ze waarschijnlijk wel. Ik zal ze roepen, dan kun je het ze meteen vragen, okay.’

Ze riep ‘bliepbliep’ alsof ze een kapotte radio nadeed. En binnen tien seconden verschenen er twee engeltjes. Ze leken sprekend op haar. Volgens mij had ze haar kleinkinderen ontvoerd en uitgedost als engeltjes, om een beetje indruk te maken op mij.

Ik legde het duo mijn harte vraag voor. Daarop renden ze onmiddellijk weg, het stel gekken. De nachtzuster zei dat mijn vraag hen aan het schrikken had gemaakt en haar trouwens ook. ‘Maar ik vroeg ze alleen maar om een nieuw ongeluk’ zei ik zo onschuldig als wat. De nachtzuster schudde haar hoofd en antwoordde dat engeltjes er niet voor waren om mensen ongelukken te bezorgen. Dan moest ik de duivel maar aanroepen, en daar deed zij niet aan. Engelen kon ze leveren, maar duivels niet, nee. Echt niet. Vastgebonden en wel was ik erg bang. Sinds het ongeluk was ik toch al vreselijk bang. Dat werd vastgebonden nog erger, die angst. Ik probeerde dan aan andere dingen te denken, aan konijnen, of aan lieve poeploze seks, ik dacht zelfs af en toe aan moordfilms. Brrr. Maar niets hielp me. Ik bleef bang. Ik smeekte de zuster om me los te gespen. Dat verrekte ze. Ze was bang dat ik weer zou vallen. Dat ik daar juist op hoopte verzwegen ik maar voor haar. Anders zou ik mijn leven lang vastgebonden in die stomme kliniek liggen en dat wilde ik niet.

Ik besloot alles te doen zonder hulp van buitenaf. Mogelijk zou ik weer omvallen en een zware hersenbloeding hebben, op een uitverkoren nacht gebeurde dat hopelijk. En anders zou ik de herinnering aan mijn eerste val stervenslevend zien te houden. En ik zou er niet één maar wel tien gedichten over gaan schrijven. Misschien maakte ik er vervolgens wel een boekje van. Dit was mijn lievelingsgedicht. Dat had ik al geschreven en zou ik op de eerste pagina van het boekje zetten. Ernaast zou een foto komen van mijn tweede man, die alleen maar onscherpe foto’s maakte van

bloemen. Dat vond hij artistiek. Tja. Gelukkig vond ik ze ook artistiek, dat scheelde ons weer een ruzie.

Voorzichtige viering van mijn eigen bijna-dood, luidde de titel van mijn favoriete gedicht.

Eerst sliep ik. Toen liep ik en toen viel ik.
Ik brak mijn kop doormidden
en was ook nog bijna dood.
Tweeënveertig en een half was ik,
een beetje jong dus om te sterven.
Om tot sullig stof neer te dalen
zou ik wel moeilijk vinden.
Dan maar liever een huisje zijn
voor kronkelmaden.
Die kunnen lekker rondkrioelen in je.
En talentvol was ik trouwens ook nog eens, by the way.
Heel veel gedichten
heb ik helemaal zelf geschreven.
Daarom kwam de ambulance in Spanje razendsnel.
Ze trokken mij al mijn kleren uit.
Dat helpt hoor,
naaktheid helpt altijd goed.
Bij zo'n beetje alles wat je bedenkt,
zelfs bij sterven helpt het.
Alle kwalen verdwijnen onder blote huid.

Ik werd geopereerd in een ziekenhuis.
Mijn hoofd deed er erge pijn.
Mega vuile pijn zelfs.
En ik lag een maand in coma.
Die maand dacht ik aan niets,
aan nada dacht ik
en aan nothing ook.
Een peu dacht ik aan niente.
De dokters zeiden dat ik op sterven lag.
Aju paraplu.
Toen ik uit coma kwam,
lekker puh,
was ik net een grote baby.
Ik kon niet praten en niet lopen,
niks kon ik meer.
Ik moest alles leren,
ik leerde me helemaal kapot,
niet suf.
Snel kon ik alles weer.
Echt alles.
Iedereen zei hoera tegen me,
hoera lieveling,
zeiden ze.
Niet iedereen zei het.
Mijn eerste echtgenoot verrekte het.
Ik zette hem buiten de deur.
Hoera.

En mijn levensmotto is sindsdien
tweevoudig:
Laat de teven maar vet sterven.
Ik blijf lekker hier.
Een voorzichtige viering
van mijn eigen bijna-dood
is het wel.

I love you in de bosjes ging bij toneelgroep Victoria in première op
11 september 2003 in theater De Brakke Grond, Amsterdam

Spel en regie: Katrin Verlende

Pam Emmerik (Amerongen, 1964) is schrijver en beeldend kunstenaar. Ze debuteerde in 1997 met de verhalenbundel *Soms feest*. In 2000 verscheen haar roman *Het bottenpaleis*, dat in 2001 genomineerd werd voor de Libris Literatuurprijs. En in 2004 werd *Het wonder werkt, verhalen over kunst* genomineerd voor de AKO-Literatuurprijs. Voor Theater Victoria in Gent (nu Campo) schreef zij *I love you in de bosjes*, *Het voorvocht van een beschermengel* en *Blij als een gebakken ei*. *I love you in de bosjes* is ook in het Lets, Frans, Pools, Duits en Zweeds vertaald en gespeeld. Pam Emmerik schrijft voor NRC Handelsblad en De Groene Amsterdammer.

www.pamemmerik.nl

Toneelwerk

Blij als een gebakken ei - 2009

Het voorvocht van een beschermengel - 2004

I love you in de bosjes - 2003

Kunst is een vreugde voor altijd - 2003

Enkele fijne momenten uit de periferie - 2003

De Nieuwe Toneelbibliotheek geeft sinds 2009 toneelteksten en vertalingen uit van Vlaamse en Nederlandse hand. De bibliotheek groeit gestaag. De zakboekjes zijn te koop op de website, in boekwinkels, in theaters en uit een boekjesautomaat, maar goedkoper nog via een *abonnement*.

Een abonnement is te bestellen op:

www.denieuwetoneelbibliotheek.nl